

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 179 (9861) 1975 чылдың август 1, пятница

1925 чылда тизелеттиңиз

Өрткө 2 коп.

ТАЙБЫҢ БОЛГАШ АЙЫЛ ЧОК ЧОРУК ДЭЭШ

Айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралдың байырладыг ажыттынганы

ХЕЛЬСИНКИ. (СЭТА-ның тускай корр.). Европада айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралдың доостур үе-таалазы боудунуң ажылып 30-ле миңа «Финляндия» дээр орду-да байырладыг байдалда эгез-лэн. Европада тайбынның айыыл чок чоруктуң болгаш кады ажылдажылганың үндө-лөн айттырганын чугаалажы-ры-биле 35 күрүлениң дээди удурукчулары динтип ам-даралында бир-ле дугаарында чыгыптыр ол.

Чөвүлел хуралда: СЭКП ТК-ның Чингиз секретари Л. И. Брежнев баштаар Совет Эв-лелиниң делегациязы, БКП ТК-ның Бирги секретари, БУР-нун Күрүне Чөвүлелиниң Дар-газы А. Живков баштаар Бол-гария Улус Республиканың, ВСАП ТК-ның Бирги секретари Я. Кадар баштаар Венг-р Улус Республиканың, ГСЧП ТК-ның Бирги секретари Э. Хонекраттыг Республиканың, ПКАП ТК-ның Бирги секретари Э. Герек баштаар Польша Улус Республиканың, РКП-ниң Чингиз секретари, РСР-ниң Президентизи Н. Чаушеску баштаар Румыния Социалист Республиканың, ЧКП ТК-ның Чингиз секретари, ЧССР-ниң Президентизи Г. Гу-сак баштаар Чехословак Социалист Республиканың, ЮКЭ-ниң Даргазы, ЮСФР-ниң

Президентизи И. Броз Тито баштаар Югославия Социалист Федеративтиг Республиканың делегацияларын кыргып турар. Американың Каттыкшаан Штаттарының делегациязы АКШ-ның Президентизи Дж. Форд, Франция Республиканың делегациязын республиканың Президентизи В. Жискард Д'Эстен, Великобританияның делегациязын Премьер-Министр Г. Вильсон, ГФР-ниң делегациязын Федералдыг канцлер Г. Шмидт, Италия Республиканың делегациязын Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Моро баштаар, Финляндия Респу-бликаның делегациязын Президиент У. К. Кекконен, Австрия

Республиканың делегациязын Федералдыг канцлер Б. Крайский, Бельгияның Хаан чери-ниң делегациязын Премьер-Министр Л. Тиллеманс, Ватан коорак-күрүлениң делегациязын Хура-хиттин күрүне херектериниң талазы-биле Чөвүлелиниң секретари А. Казаро, Греция Республиканың делегациязын Премьер-Министр К. Караманлис, Данияның Хаан чериинин делегациязын Премьер-Министр А. Поурсенсен, Ирландияның делегациязын Премьер-Министр Л. Коусрейд, Исландия Респуб-ликаың делегациязын Премьер-Министр Г. Хатлаgrimsson, Испан күрүлениң делегациязын чазактын Даргазы К. Ариас

Наварро, Канаданың делегациязын Премьер-Министр П. Э. Трюдо, Кипр Республиканың делегациязын Президент Макариос, Лихтенштейн Хаан чери-ниң делегациязын Премьер-Министр Франц Фурк, Люксембург Улуг герцогу-нун делегациязын чазактын Даргазы болгаш даштык херектер министри Г. Торп, Мальта Республиканың делегациязын Премьер-Министр орадакчызы А. Буттегит, Мона-ко Хаан чериинин делегациязын күрүне министри Л. Сен-Мле, Нидерланды Хаан чериинин делегациязын Премьер-Министр И. Лен Ойл, Норвегияның Хаан чериинин делегациязын

Премьер-Министр Т. Браттели баштаар, Португалия Респуб-ликаың делегациязын баш-тынның хузаагызын элчин Ф. ди Алмейда кууседил кел-ген, Сан-Марино Республиканың делегациязын Даштык херектер талазы-биле күрүне секретари Дж. И. Берта, Турция Республиканың делегациязын Премьер-Министр С. Демирель, Швейцария конфедерациязын делегациязын Президиент болгаш политиктиг департаментиниң начальниги П. Гарвер, Швейцария Хаан чериинин делегациязын Премьер-Министр У. Пальме баштаар.

(Улачымыз 3-кү арпада).

Л. И. Брежневтин В. Жискард Д'Эстен-биле учуражышыны

СЭКП ТК-ның Чингиз секретари Л. И. Брежневтин июль 30-де Хельсинкиге Францияның Президентизи В. Жискард Д'Эстен-биле учуражышынын кайы-каймын долдузу-биле бичиринин байдалыга бооп эрткен.

Л. И. Брежнев биле В. Жискард Д'Эстен Европада айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезлениге сеткил ханымшыктын илереткенер. Дүшүрүлүг чорукту чавырмаларын улам ханымдыр, Европада айыыл чок чорукту база кады ажылдажылганын быжыгдар сорулга-биле консультацияларын үргү-чүлээр деп, Совет Эвтелиниң болгаш Францияның күзөл турарын олар илереткен.

ССРЭ биле Францияның аразыга кады ажылдажылганың болгаш чөпшөрөжделген харылдааларын улам калбартыш-чы чүткүлүн илереттишкен, кайы-даа тала Францианың Президенти-биле ССРЭ-ге келир деп турарынын улуг учур-дуга-лымы белдигелген.

Учуражышында СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүтү, ССРЭ-ниң даштык херектер министри А. А. Громыко болгаш Францияның даштык херектер министри Ж. Соваьярг олар киришкенер.

(СЭТА).

(СЭТА).

А. А. Громыконуң К. Вальдхайм-биле беседазы

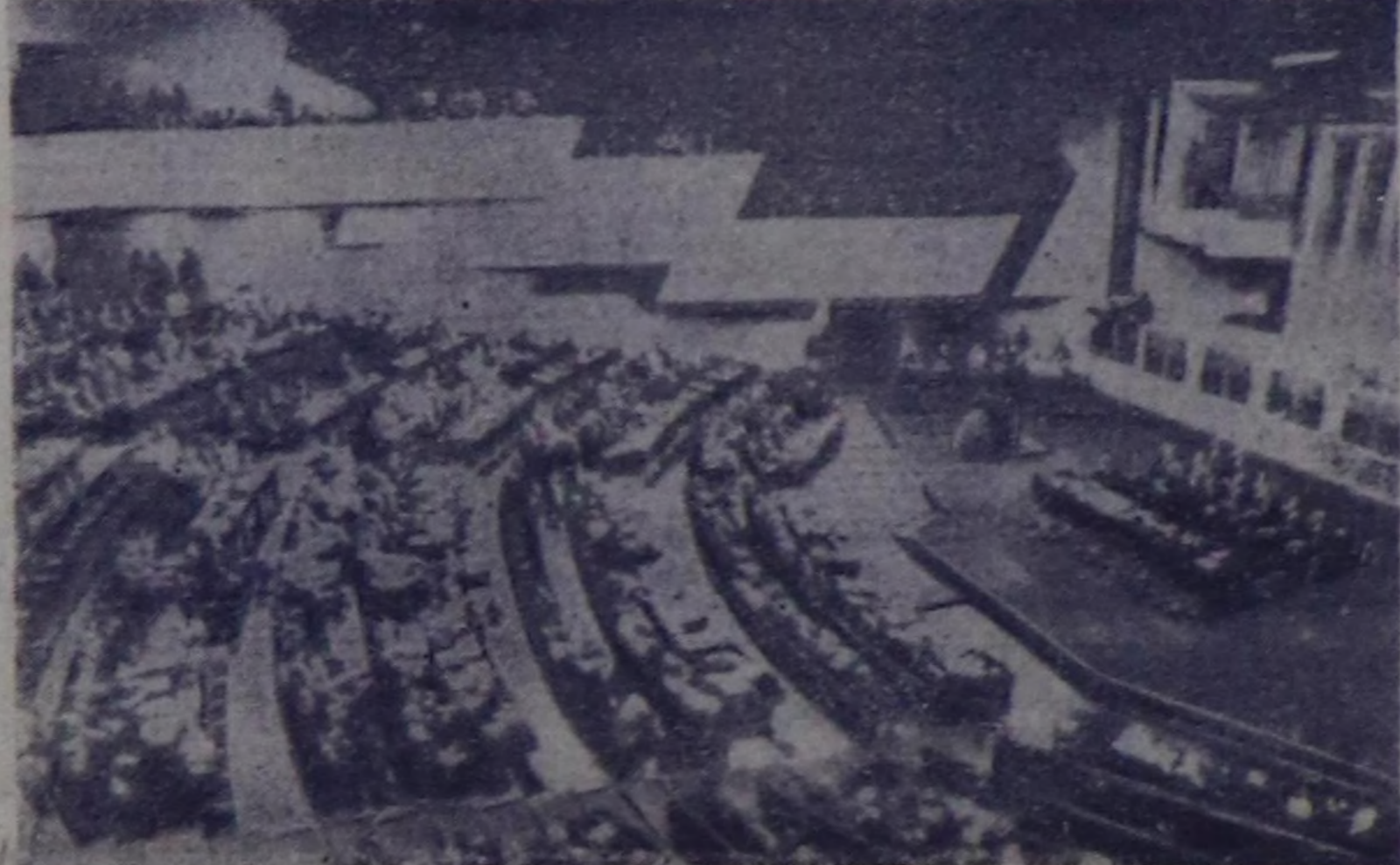
СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүтү, ССРЭ-ниң даштык херектер министри А. А. Громыко июль 30-де Европада айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралдың ажылдагы халыктар Хельсинкиге барган КНО-нун Чингиз секретари К. Вальдхайм-биле учурашкан.

Каттыкшаан Национал Организациязының ажил-чорудуга-лынга хамдарышкан чамдык айттырганын талазы-биле сынал-ган солчушкуну болган.

(СЭТА).

ЧУРУКТАРДА: солгай талазында—совет делегация хуралдаар залда; оң талазында—Чөвүлел хуралдың ажыттынып турганынын үези.

(СЭТА). (Чуруктары фототелеграф-биле алта).

Айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралга июль 31-де эш Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ чугаазы

Хүндүлүг эш Дарга! Чөвүлел хуралдың хүндүлүг киржишчирли! Бистер шунтугаус Европада айыыл чок чорук болгаш кады ажылдажылга талазы-биле Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин киржин тура, бо бо-лушкунуң онзагай байдалын, оң политиктиг делген тем-чээлини билип турар бис. Чөвүлел хуралда киржин турар бүгү чурттарда болган оон-ла өскө чурттарда кыла-лалып турарын бүтүрелди-биле чугаалап болур. Олар Финляндияның найымаалында бо хүндүлүк чогуу чүгү бооп турарын билип-биле кады бол-дуу турарлар.

Совет Эвтелиниң чөвүлел ху-ралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Манда, бо Европада, агрес-сорлар боттарынын чыгышын ча-лар-атк-биле чыгыш эвас улам мактагынын турган болган оң соонда улустар оларга карганын-ла турган болган. Манда ботта, Европада, деле-гейге тергилээрине чүтүлүк политиктиг соруда кылдыр кө-дүрү турган болган боудуну күрүлөөрлерин кижик көр-сөбү чок соругаларга салгал күрүлөөр бурап дүшүрүлүк-чө таваржып-ла келген.

Чогууна оң учурунда бо-гуңуң дуржулгазын чалыш-чок чугула түнел кезээнин үндүрүп шактын келген бо-дур. Тайбың байдалы-биле бактаал турар болгаш хожжүр учур-луг Европа динтип келир үең дээш боттарыныстын хары-салгалымысты бүртүрү-биле меледер багышкан, бистер, мында мында түнел кезээнин кылды турар бис.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

Чөвүлел хуралдың түнел кезээнин эгезле-йиң ийгин дайының эргежок чугула политиктиг түпкөлдөй анал-ла үндүрер кылдыр көр-сөбү турар. Оң болза Евро-паның улустарының богуңу дер-ек кырыла байдалы-биле болгаш хой чычылдар дур-жугаазы-биле холбоштыр кел-лер үениң дугайында болдарын ол бооп турар-дыр.

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫНГА ДЕНВЕЖИҢЕР!

1975 чылдың бирги чартында социалисттик чарыштың тилекчилери
ХОЙЖУЛАР

СААНЧЫЛАР

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району	Инеже онааштыр сагган сүт (кг)
Т. И. Матина	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	2159
В. П. Тимшина	«Саян» с-э	—	1936
А. К. С.-В. Монгуш	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	1844
Л. К. Гусаклова	«Көк-Тей» с-э	Кызыл	1742
Д. Д. Ондар	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	1725
Г. И. Павундук	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	1704
М. А. Сат	—	—	1666
Т. З. Конобеская	«Көк-Тей» с-э	Кызыл	1623
Н. А. Донгак	Кызыл тараачы с-э	Бий-Хем	1551
З. А. Седий	—	—	1536
Н. Е. Бытова	—	—	1529
Е. В. Новиченко	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	1458
Г. С. Езак	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	1456
С. Д. Кыргыс	—	—	1443
Н. Ш.-Б. Ооржак	«Көк-Тей» с-э	Кызыл	1426
Д. Кара-Сал	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	1328
А. С. Карпова	«Россия» с-э	Танды	1328
Ф. А. Таль	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	—	1327
А. И. Дюбина	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	1373
З. С. Революция	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	1367
Т. А. Хроменко	—	—	1365
В. А. Молчанова	«Саян» с-э	—	1363
Э. Ф. Гуливер	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Бий-Хем	1346
Л. М. Крутова	«Саян» с-э	—	1339
Ф. К. Иванова	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	1339

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району	100 кой-дан-на алынган хураган
И. П. Сафонов	«Революциянын чалбыжы» с-э	Танды	140
Д. А. Ооржак	«Барлык» с-э	Барыш-Хемчик	140
Л. А. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	128
В.-К. Д. Монгуш	«С. К. Тока аттыг с-э»	Танды	125
И. Т. Ступин	«Революциянын чалбыжы» с-э	—	123
О. Монгуш	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	122
К. Е. Мансий	«Кара-Хаяк» с-э	Кызыл	120
С. Б. Чангы	«Найрал» с-э	Улут-Хем	120
Д. Н. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	118
М. Д. Сувандин	«Чодура» с-э	Тес-Хем	115
Г. П. Бажин	«Революциянын чалбыжы» с-э	Танды	115
Ч. Ч. Сат	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	115
М. К. Монгуш	«Шекпэр» с-э	Барыш-Хемчик	115
А.-Х. Д. Ондар	«Октябрь 30 чылы» к-э	Чөөн-Хемчик	112
Д. К. Ооржак	«Кызыл туку» к-э	Өвүр	112
С. С. Дангурин	«Чодура» к-э	Тес-Хем	112
Т. Д. Доржуй	С. К. Тока аттыг с-э	Танды	110
Ы. А. Монгуш	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	110
Д. Д. Дамбай	«Чаа орук» к-э	—	110
О. С. Намдал	«Морен» к-э	—	110
С. К. Оюн	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	110
Т. Т. Куулар	«Коммунизмдин керел» к-э	Танды	109
Д. С. Дамба	«Ак-Эрик» к-э	Тес-Хем	108
О. А. Лавсан	«Найрал» с-э	Улут-Хем	108
М. И. Намы	«Морен-Бүрөк» к-э	Монгуш-Тайга	108
М. Э. Биче-оол	«Тес-Хем» с-э	Тес-Хем	107
К. С. Монгуш	«Октябрь 30 чылы» к-э	Чөөн-Хемчик	107
М. Б. Ондар	«Сут-Хал» с-э	—	107
В. Д. Ооржак	«Кызыл туку» к-э	Өвүр	107
К. Б. Монгуш	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	106
Д. М. Биче-оол	«Малчы» к-э	Монгуш-Тайга	106
В. Б. Бегзи	«Чаа орук» к-э	Эрзин	106
С. Д. Ооржак	«Искра» к-э	Чөөн-Хемчик	105
А. С. Монгуш	«Чыра-Бажы» с-э	—	105
С. А. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	—	105
А. Х. Ондар	—	—	105
Ш. Д. Монгуш	«Шекпэр» с-э	Барыш-Хемчик	105
О. С. Дежнев	«Ак-Эрик» к-э	Тес-Хем	104
Б. Э. Шондар	«Тес-Хем» с-э	—	104
А. Хонган	«Найрал» с-э	Улут-Хем	104
К. Монгуш	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	104
С. Д. Харам-оол	«Малчы» к-э	Монгуш-Тайга	104
В. С. Дамба	«Чаа орук» к-э	Эрзин	104
А. И. Селиба	—	—	104
У. М. Балдан	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	104
К. К. Ооржак	«Кызыл туку» к-э	Өвүр	104
Х. Ш. Сарыглар	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	103
А. М. Ооржак	«Искра» к-э	Чөөн-Хемчик	103
Ч. Т. Монгуш	«Чыра-Бажы» с-э	—	103
Э. Сарыглар	«Алдар-Малдыр» с-э	—	103
К. У. Хомушук	«Малчы» к-э	Монгуш-Тайга	103
О. С. Казырыкпай	—	—	103
Х. И. Ылы	«Морен-Бүрөк» к-э	—	103
Э. К. Серен	«Коммунизмче орук» к-э	Эрзин	103
С. К. Ооржак	—	—	103
С. С. Соин	«Ак-Эрик» к-э	Тес-Хем	102
Д. Ш. Доржу	«Тес-Хем» с-э	—	102
С. Монгуш	«Тилекте» с-э	Танды	102
Т. Эренсей	—	—	102
М. Дамдан	«Найрал» с-э	Улут-Хем	102
Д. Д. Маскыр	—	—	102
О. Я. Ооржак	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	102
Ч. Ш. Хомушук	«Барлык» с-э	Барыш-Хемчик	102
К. К. Дамба	«Кара-Хаяк» к-э	Бай-Тайга	102
Н. Х. Монгуш	«Торгалыг» с-э	Өвүр	102
К. С.-Б. Монгуш	«Коммунизмче орук»	—	102
С. Д. Ооржак	«Кызыл туку» к-э	—	102
И. Т. Монгуш	«Чыра-Бажы» с-э	Чөөн-Хемчик	101
Ш. Ондар	«Искра» к-э	—	101
Д. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	—	101
С. Монгуш	—	—	101
Ч. Л. Кукут	«Барлык» с-э	Барыш-Хемчик	101
Д. И. Тейин	«Малчы» к-э	Монгуш-Тайга	101
К. С. Бодаржин	—	—	101
Х. Монгуш	«Морен-Бүрөк» к-э	—	101
Х. Б.-О. Тумей-оол	«Малчы» к-э	—	101
В. И. Назын	«Чаа орук» к-э	Эрзин	101
К. Ю. Манчы	«Морен» к-э	Эрзин	101
В. Д. Монгуш	«Коммунизмче орук» к-э	Өвүр	101
К. С. Дондун	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	101
Б. У. Оюн	«Кара-Хаяк» с-э	Кызыл	100
С. С. Монгуш	«Шамбалыг» с-э	—	100
Ш. М. Биче-оол	«Күш-ажылдын хостуу» с-э	Улут-Хем	100
С. Х. Казут	«Найрал» с-э	—	100
С. Д. Корул-оол	«Октябрь 30 чылы» к-э	Чөөн-Хемчик	100
Х. Монгуш	«Сут-Хал» с-э	—	100
Б. Б. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	—	100
К. А. Ондар	—	—	100
С. Х. Ооржак	—	—	100
А. У. Ооржак	—	—	100
Ч. Сарыглар	—	—	100
К. С. Ооржак	«Шекпэр» с-э	Барыш-Хемчик	100
А. К. Хертес	«Морен-Бүрөк» к-э	Монгуш-Тайга	100
Б. С. Дамба	«Чаа орук» к-э	Эрзин	100
В. Д. Далаидай	—	—	100
С. К. Мижит	«Коммунизмче орук» к-э	—	100
А. Ч. Хумбуз	—	—	100
М. Т.-Б. Белчээ	«Морен» к-э	—	100
М. Д. Учуран	—	—	100
Д. С. Довчут	—	—	100
Д. Б. Ады-оол	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	100
Д. Д. Хертес	«Бай-Тал» с-э	—	100
О. Д. Агаан	—	—	100
К. А. Балдан	«Торгалыг» с-э	Өвүр	100
К. Ш. Кыскас	—	—	100
М. К. Монгуш	«Коммунизмче орук» к-э	Өвүр	100
Х. К. Ооржак	«Кызыл туку» к-э	—	100
Д. Б. Носка	«Өлк» с-э	Бий-Хем	100

ХОЙЖУ БРИГАДАЛАР

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району	100 кой-дан-на хураган
Ч. Ч. Сат	СЭКП-нің XXII съездин аттыг с-э	Чөөн-Хемчик	107
М. С. Монгуш	«Алдар-Малдыр» с-э	—	97
К. Б. Сырат	«Революциянын чалбыжы» с-э	Танды	95
Д. С. Монгуш	«Искра» к-э	Чөөн-Хемчик	95
О. С.-Н. Ооржак	«Алдар-Малдыр» с-э	Монгуш-Тайга	95
А. С. Кара-оол	«Малчы» к-э	Тес-Хем	94
О. Ч. Эренсей	«Ак-Эрик» к-э	Бий-Хем	94
С. К. Оюн	«Кызыл тараачы» с-э	Эрзин	93
Б. К. Куаен	«Коммунизмче орук» к-э	—	92
Т. С. Бадарж	«Чаа орук» к-э	—	91
Б. Ч. Севиляба	«Коммунизмче орук» к-э	—	91
Ш. Х. Чооду	«Жалын аттыг с-э»	Улут-Хем	90
Г.-М. Т. Серен	«Коммунизмче орук» к-э	Эрзин	90
Д.-С. Б. Ямак	«Чодура» к-э	Тес-Хем	89
Т. М. Монга	«Алдар-Малдыр» с-э	Чөөн-Хемчик	89
О. С.-Н. Ооржак	«Торгалыг» с-э	Өвүр	88
Д. Т. Далаидай	«Кызыл туку» к-э	—	87
Д. Д.-С. Монгуш	«Чодура» к-э	Тес-Хем	86
И. С. Дангурин	«Чаа орук» к-э	Эрзин	86
С. Д. Доржуй	«Морен» к-э	—	85
М. М. Довчут	—	—	85
Н. Б. Сайын	—	—	85

СҮТ-БАРААН ФЕРМАЛАРЫ

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ферма ады	Ажыл-агыбы	Район	Инеже онааштыр сагган сүт (кг)
А. К. Кунаев	Тураң	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	1357
М. М. Махмутов	Кара-Булуң	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	1197
В. Г. Торгалыг	Алака	«Россия» с-э	—	1174
В. П. Понкратов	Төл	«Саян» с-э	Бий-Хем	1112
В. И. Шубин	Могой	«Көк-Тей» с-э	Кызыл	1092
Е. В. Гармалый	Көк-Тей	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	1060
В. Ч. Сунаудун	Хут	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	1047
З. Г. Дурнова	Халын	—	—	1019
Н. С. Рудалов	Төл	Дуржулата станицяны	Танды	977
Н. С. Сагоян	Красноярская	«Революциянын чалбыжы» с-э	Бий-Хем	946
В. Г. Новоселов	Өлк	«Саян» с-э	—	941
В. А. Реслав	Алака № 1	ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э	Танды	941
Н. А. Ламзина	Төл	«Бүрөк» с-э	Ква-Хем	917

КАДАРЧЫЛАР

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району*	Хонукта ортумак немелде донци (гр)
С. Д. Лахпар	«Өлк» с-э	Бий-Хем	810
Т. К. Чамбай	«Халын» к-э	—	770
С. Ч. Сангар-оол	«Россия» с-э	Танды	744
М. И. Пичи-оол	«Халын» к-э	Бий-Хем	730
С. И. Влодин	Дуржулата станицяны	Танды	724
Г. М. Сыргалин	—	—	724
И. Т. Анисимов	—	—	685
Н. М. Усков	—	—	685
В. Б. Ойба	«Халын» к-э	—	630

ЧЫЛГЫЧЫЛАР

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району	100 белен алынган кулук
В.-Х. С. Ынадалай	«Чаа орук» к-э	Эрзин	100
Х.-Ч. М. Седен-оол	«Ленин аттыг к-э»	—	86

БЫЗАА АЖАКЧЫЛАРЫ

Фамилиясы, ады, аламының ады	Ажыл-агыбы	Району	Хонукта ортумак немелде донци (гр)
В. А. Долганина	«Көк-Тей» с-э	Кызыл	923
Д. Б. Монгуш	Дуржулата станицяны	Танды	840
А. К. Болат	«ССРЭ-нің 50 чылы аттыг с-э»	—	783
А. А. Кук-оол	—	—	779
Ю. А. Хорошаяина	«Тес-Хем» с-э	Тес-Хем	750
С. Б.-К. Даржаа	«Өлк» с-э	Бий-Хем	740
С. Б. Кужугет	«Кызыл тараачы» с-э	—	730
Е. О. Кол	«Халын» к-э	—	728
А. М. Казанцева	«Өлк» с-э	—	710
Д. Х. Саидан	«Кызыл тараачы» с-э	—	710
А. М. Оккан	«Саян» с-э	—	690
Э. П. Борноко	«Өлк» с-э	—	690
Е. Б. Бичен	«Кызыл тараачы» с-э	—	679
М. С. Алексеевко	«Халын» к-э	—	670
И. А. Мат	«Саян» с-э	—	670
А. О. Монгуш	«Өлк» с-э	—	650
А. А. Дудорева	«Саян» с-э	—	650
З. Х. Кызы-оол	«Кызыл тараачы» с-э	—	621
А. А. Тарасенко	«Халын» к-э	—	620
А. Р. Кондалурова	«Революциянын чалбыжы» с-э	Танды	615
Т. К. Торжук-оол	«Өлк» с-э	Бий-Хем	610
У. Т. Байыр-оол	«Кызыл тараачы» с-э	Бий-Хем	641
К. С. Очур	—	—	605
М. Ф. Касимова			

«ШЫННЫҢ» 50 ЧЫЛЫНГА СУДАЛЫМ ТУДУШ

Эң-не баштай холак куруну журманылар кылдыр өөрдөп каан ачанын канчап утур мен? Эң-не баштай шокар үжүктү чагыстап үжүгөлөтөр кылдыр мени өөрдөп каан «Шын» солунуну меңз чедирген буянын черле канчап утур мен? Бистиң аалымыс Намаалыга кыштал турда, бир найгам чык чүө болган. Чүтүз удур демисел чорундар даш арбан дөргөлөрүнү хуралы болган. Ачам ычан дөрт дугаар арбаның даргазы турган. Хөй ажы-төлдүг аңчы кичиниң бир хун-даа халас эрттерири берге болбайн канчаар. Ачам Хи-лээп деп кара ыдым эдөртөп алгаш, дырбантыгы сүрүп чорурунун кыры турган. Оон ыңай чүү болганын билбестир мен. Чагыс-ла билир чүөм ачам Пар-Хүрөк деп кочуг адын ээртөп мунгаш, аалдан хуралдап чорупкан. Доң хулбусту отка эргизип тургаш авам кечин сөйгаш, эдын тос-таманы долдур улдуртупкан. Мен шымбай дуза чедирип, шай хайындар хар харлаар боорум, шаңнааны ол боор ийин ол, меңз бир бүүрөк берген. Аң чаа чидиг болгаш дөраан чүрэмге дээпкен. Пеге берген мен. Элик кежи демзениң кырынга ачаның асыр-негейин экингеш, ухуп чыдып алган мен. Даңгаар эртен оттуп кээримге, демир андан, ынданалдыр хөмөйлөзөн кижи дөг, хөйиңадыр бадырып тур. Ачам аңнап чорурунга белеткенип өлүр. Суму төвөгү хуралаалдап каапнаш, дүне нада чедип келген кижи бооп тур. Урууларынга экинген олчам ба-дур!— дээш, ачам бир боодал салуңарын хөйиңдан, ыдыктыг чүө дөг, канчуг аяар умулгаш, авамга тут-суп берген. Ол белзэ бистиң аалымыс «Шын» солунун эң баштай көстүп келген төвүгүлүг хуну-дур. Шала чаксаар ук солунун бодун кыйгырыптар кылдыр өөренип алган мен, «Шын» солунга башыла-дып эгелзеним өл. Аалымыстың кады-кама Менгүш КЕНИН-ЛОПКАН

Студент тудугжулар отрядында

Студент тудуг отрядтарынын мурунда салдыган көл сорулга чыгыт бөөр төп магистральны тудушкунун доозарына дузалаар болгаш ову хоорайны чыдылгача четкизиңге улаары болур. Бө үлө-хө-ректе Кызылдың башкы училецениң үш тудугжу отряды шылтчы суу-биле ажылдап ту- рар. «Кымыскак» аттыг отряд школа-интернатын бажы-нын чыгыт бөөр трассага чы- лыгы алып кылдыр тудушту- рар. Келир үениң башкылары 300 метр черге бетондан кут- кан тавактарын салып, улуг хоолайларны тудуштуруга- нын, нарын шымышкынын шылткын кылып турар. Чар- дынган керээ- суугаар өлү ар- дуг 15-не чедир доозарын хү- лөнгөткөн. Иччала-даа күш- ажылыга тура-сорукту, хү- лөнгөткөн күүседип шыдаар та- лымы эрлер чыгыт бөөр шугу- ну август 1-де доозар дугаймы- да бедиктен хүлөнгөткөн алгаш, сөглөн сөзүн ажыл-хөрек кы- рынга бадыткаар дөөш күжө-

ЧУРУНТАРДА: тудугжу студенттер ажыл үезинде. А. ЗАЙЦЕВИЧ фотолары.

Кызылдың № 15 шко- ланын өөреникчилери Тыванын геология-шынчи- лел экспедициясының партиялары-биле кады ажылдап чоруп турар. Барык ийн чай улаштыр урууглар геологтар-биле кады чоруп, солун чүүл- дерин билди алганнар. Бүдүрүлгө планын күүсе- диринге олар үлүг-хуузун база киирип турарлар.

ЧУРУКТА: Кызылдын № 15 школасынын Дардан бөлүү-биле кады ажылдап турар школачы- лары. Г. СИРОТИННИҢ ФО- ТОЗУ.

УЛУГ СОЛУУРГАЛ

Барык ийн муң чыл дургу- зунда Литваның деискээринге эргалип чоруп турган чоос ак- шаларың хевирлерин Каунастың төөгү музейинде деген салган. Ол акшалар Балтий чоогу туртут аймактарының Россия улустары-биле болгаш Европа чурттары-биле база Чоокку Чоон чүк-биле салык, экономика харылдааларының канчаар хөгжүп турганын чу- гаалап турар. Ук дегелгелден мончун чоос- тарын, Киевтин болгаш Ново- родцун тамаларын баскан металл акшаларын, араб диг- ремерин болгаш скандинав артуттары-даа көрүп болур.

Бландыя Литваның Улуг хаан черияң ортаагы вектер- де ажылдап турган хөй чоос акшалары, орус черлерин, Писполита чагырганын, Ни- дерландыларын, Ыдыктыг Рим империясынын, Прусси- ның болгаш өске-даа хөй-хөй күрүселерин бурунгу акша- лары улуг солуургалды хай- шыктырып турар. Ук музейин көрүчүдери 1918—1919 чылдарда—Литва эң баштайгы пролетар резо- люциясының үезинде түстүс хоорайларың болгаш уелай- лер ревкомнарының сазырга- же үндүрүп турган акшалары- ның доозар экземплярларын болгаш Россия Федерация- ның баштайгы чоос акшаларын база көөр. Г. ЛАБАНАУСКАС, СЭТА-ның корр. Каунас.

ЫРАКТАН-НА ИЛДЕН

Моюннармыда яны-бүрү өң- нүт дээрбектер суккан, кочуг чараш, маңгай ак куу куштар- ны Каспий далайың эринден бо-ла көрүп болур. Каспийниң кум өстүр станциясының ажилдакчылары ол оңа чараш амыганын ам чарга-биле ыныаар демдөктөөр апарган. ССРЭ-де холчок ховар дээр ол маңгай-ак кууларын моң мурунуна даванарыңга метал- ладээрбектер келтиргаш, оларынң кайда, канчаар тарап турарын билеп ач турган. Ын- чан куу куштун кайнып келге- ни билеп алырда, ону мөлдө- да булар ужурга таварымп турган болгаш ол чорук ук куштун бодунга база улуг айымдаш бооп турган. Ам болз ылымг эвес. Ам ук куш- ка кандыг-даа хара чок чаа демдөктөөшкенин ажылап эгел- зөөн. Куу куштун мойнуна яны-бүрү өңүг дээрбекти дуран-биле дыкка ырактан-на көрүп ач болур болгаш ында чүгү бижээни-даа номчуп ач болур. Б. МИРТОВ, СЭТА-ның корр. Красноводск.

Бадыкаттынган

Каракалпакка шагдай бээр пептерээн турган тоолчуру чутаа шыныг бооп бадыкаттын- ган. Чүд дээрге четпес чери чок Кункоджа дээр бир ыраакы кичини тус черинг Казы дээр каржи шиктектен кел деп алгаш, мээң кырган аксар ыдымын алгаш бөрөз, мактан каар болзуду, сени бажың ажыр шаңгаар мен дээр чүө-дир. Ол сөзүңүз Кункоджа хүлзөп алгаш, ытты алган. Бажың- бажың келгеш, аяк соонда оңчузуну Казынын бодунч хала- дынга болгаш башка ораар хала- дынга дөмөй-дир деп түнөп кылган, үлө аңа бүтүр- зени дээр, аялылардан солданып диленип «оругу» чүө дээр-де ыт-ла болгай деп элзөөрүн чугаалап каап-тыр. «Казынын мылга бөрээд- деп шүлүктү Каракалпак автоном- нунг республиканын хоочун зогаатчыларынын бирезин Тилеуберген Джумамуратов ху- да архивин аялап көрүп ора, тып алган. Литературоведтер ук шүлүктү бижээни аяңын бол- гаш сөс түрүзүн Кункоджа- нын шүлүктөрү-биле деген, тудуштанып хөргө, ону өң- чагаатканын ылап болган Ын- чангаш ук шүлүктү XIV чүс чыла ажылдап, чурттан чо- раан каракалпак литература- нын классикти Кункоджаның зогаатчыларын чаа үндүрүгө- ниге кады кыялган. М. ЧИМБЕРГЕНОВ, (СЭТА-ның корр.). Нукус.

АМДЫГАА ЧЕДИР «УТПААН»

теринг хевирин анализтеп кө- рүп тура, олар ол үеде үнүп турган ыштарың өзүдөзи- ның оожумнап турган тавары- гадалары оңа чаа сыдыстар- ның частыгышынын дугайында, метеориттиң чаа- кынарнын болгаш Хүнүн «бүдүрүдүшкөткөн» и н н дугайында бижиттинген чүүл- дерге үе-шаг талазы-биле бүрүн дүжүнү турарын иле- реткенер. ССРЭ-нің эртемпер Акаде- миясының археология институту ажилдакчылары-биле Москва болгаш Ленинград чурттуг ботаниктер Новгородка болгаш Смоленскке база Вологодчинага кылган ка- зышынын ажилдарына шуут дөртү-биле кирешкенер. 770 чыла хамааржыр аң-де бу- рунгу чудуктар Псков чоогун эрте-бурунгу хоорайжыга- тың өрүнүп калып турда, оон адакы культурлуг калдынг тымылган. Ол үениң орус шир- вазелеринин ханаларын, дуган- варын болгаш улус чурттаар дуңку ажилдакчылары-биле Москва болгаш Ленинград чурттуг ботаниктер Новгородка болгаш Смоленскке база Вологодчинага кылган ка- зышынын ажилдарына шуут дөртү-биле кирешкенер. 770 чыла хамааржыр аң-де бу- рунгу чудуктар Псков чоогун эрте-бурунгу хоорайжыга- тың өрүнүп калып турда, оон адакы культурлуг калдынг тымылган. Ол үениң орус шир- вазелеринин ханаларын, дуган- варын болгаш улус чурттаар бичин казанак бажыңарын ыңчан кочуг чоон кады бол- гарын чудуктарыңдан тудуп турган. Амгы үеде ирпн калган, иччала-даа мүн-не чүтсөр камгалатынын эрт- кан ук чудуктар бойдустан бодунун чыл демдөктөлдери бистиң диптиң климаты- ның канчаар өскөрлөп келге- ни билеп ач турарлар.

Н. КОНСТАНТИНОВ, О. СЕРДОБОЛЬСКИЙ, СЭТА-ның корр. Ленинград.

КАУ-НЫҢ ЭКРАНЫ

Чайгы үе чолаачыларың ажилдарыңа бүгү-ле таарым- чалык байдаларын түргүзүп, күжөткөнүн ажилдарың негеп турар. Чылдың бо үезин- де, мылгыма аар чүк машина- лары хөй ажылды кылар, эргымылга оруктары калбарар. Хамаат-таларың хуузунда ма- дилаларың шимчээшкенин улаамы оларынң салы көү- дээр. Оон-биле капырлаштыр чайгы ылап хүнер—школачы- ларын даштапталганын кез- жингүлүк хайымыңың үеде. Бо бүтү боттук чылааган- на оңал-оңалың таварыштар- дарга хамаарыштыр элзеп са- дарыг болуп турар. 1975 чылдың июнда оңал- ондактын саны 52 четкен. Аңа 13 кичи амы-тындылдан чарыл- ган, 40 хамааты аар кемдээш-

ЧАЙГЫ ҮЕНИҢ НЕГЕЛДЕЗИ

кинге таварышкан. Эрткен чыл- дың ол үезинде болуулаан 33 оңал-ондакка өлүм-биле хоб- башкан таварыга 12, кемдээш- кин 38 катан кемдээлгэн. Устуңда чикчестерден алгаш хөргө, машиналыг чораш, авария кылдырып салы эвез элзеп турар, аразын автоматшаналарың болгаш техникта транспорттук орук шимчээшкени чайгы үеде ажок сымал болганын түң- килдеп күрүшенин автономле- шия ажилдакчыларыңа хөй бергелерин таварыштырып, күжөткөнүн ажилдарың негептөөр мөңдөткөн. Орукка хал орган чолаачыга оңал-ондак болу берги деп та- варыштар, бо-ла тургулаар. Хөй автоматшаналар аржышкан орукка чолаачы кижи чалгыс минута иштинде бөзи дыкка нарын шиктирилг шимчээш- кинерин кылдыр. Чогуна оон ужурунда автоматшаналарын чайгы үеде башкаары азы- геп турар. Улуг «МАЗ»-тар- ның кыдым-биле «Жагула» эр- тиң чыккан азы автобустар ча- ны-биле мототил муңукузу кожаланыштыр оон бар чо- рааш, ажок далайн, аразын үскүлжөн кагы деп шаап эр- тери кайы-даа талага аймак- дай. Чолаачы кичиниң ады иш- тыр эвез элзеп чоруп чамдык эңгир кудуму шимчээшкени- гер каржы-биле үрөп турар- лар. Олар хөй машиналар до- ган артыгылаа оруунга маш- паналарын деп-дөскө чорурун барымдалааааа, ичала-ла ол ха- рыктың мурунда чоразынар- нын челин эртерин орадажыр, дүргөн чоруп ооган машиналар мурунга хевиртен түрүшкүн кылган тормостар. Чикээ,

Advertisement for 'Италия' (Italy) featuring a list of films and events for August 1st. Includes titles like 'Москвадан', 'Урууларга фильм', 'Кайгамчык Василка', 'Медээлер', 'Куттуу-аал', 'Львовтун пионерлеринг болгаш школаларың ВЛКСМ-нің 40 чыла аттыг Оруууңуң бапур- истериниң «Экономек» халыкчыл концертти', 'Сарбашкын болгаш хөг- жум чалары', 'Өңүт мултифильм', 'Баскетболга дөлегей маргалдаан ССРЭ-биле Бразилиянын шим- лек командаларының ою- ну.', 'Оперетта артистериниң хөгжээш.', 'Ж. Симонен — «Мерге болгаш кырган кады»', 'Уе... Информастыг програм- ма', 'КЫЗЫЛДАН Мультифильм', 'Неделгала болуушкун- ларың таймалыкы», Дамчыдалга', 'Тываның неделама Информастыг програм- ма', 'МОСКВАДАН 18.40—«Мен, Франкис Скори- на мен». Уран-чечен өң- нүт фильм.